

KATASTAR ISTRE

Istražujući povijest katastra hrvatskih zemalja, svaki bih put zastala na istom problemu – nedostatku podataka za istarsko područje. Poznavajući povijest, lako sam ušla u trag dokumentaciji prve sustavne katastarske izmjere svih hrvatskih zemalja. Međutim, pitanje katastra Istre ostalo je nedorečeno. Naime, o njemu se u našoj literaturi može naći tek nekoliko informacija (M. Božićnik 1981, S. Piplović 1992, M. Slukan 1997). Prema spomenutoj literaturi doznajemo da je nakon dovršenja katastarske izmjere, 1824. godine osnovan Arhiv mapa za Austrijsko primorje sa sjedištem u Trstu. Godine 1954. katastar za Istru navodno je vraćen Hrvatskoj i pridružen Arhivu mapa za Dalmaciju s kojim danas čini Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju. Taj se Arhiv do 1982. nalazio u sklopu Republičke geodetske uprave u Splitu, a od te godine pohranjen je u Povijesnom arhivu Split gdje se i danas nalazi. Usprkos toj činjenici, katastar Istre u našoj se literaturi spominje tek usputno, obično kada se govori o Arhivu mapa za Dalmaciju. Istodobno, za katastar Dalmacije nalazimo obilje podataka (M. Božićnik 1978 i 1991, I. Butorac 1997, S. Ivanišević 1949, M. Tomić 1951). Ta me je činjenica dugo čudila. Kada sam odlučila sama istražiti katastarsko gradivo Istre u Splitu, otkrila sam da Povijesni arhiv Split posjeduje samo dio kartografskog materijala nastalog prvom katastarskom izmjerom. Tada sam se zajedno sa kolegama iz arhiva zapitala gdje se ustvari danas nalazi katastarsko gradivo za područje Istre. Pretražujući talijansku arhivističku literaturu, u vodiču po talijanskim arhivima – Guida Generale degli Archivi di Stato Italiani, str. 787–788, naišla sam na podatak da se u Archivio di Stato di Trieste nalazi pohranjena dokumentacija prve sustavne katastarske izmjere Austrijskog primorja, unutar kojega se nalazila i pokrajina Istra (Circolo dell Istria tj. Istrien Kreis). Tragom ove informacije krenula sam u Trst.

Istraživanjem u Archivio di Stato di Trieste utvrdila sam da se u fondu Catasto Franceschino nalazi najveći dio katastarskog gradiva za Austrijsko primorje (Provincia Litorale) nastao između 1818. i 1840. godine. Ta je građa nastala prvom sustavnom katastarskom izmjerom i prvom reambulacijom te čini gradivo franciskanskoga katastra. Unutar fonda pisano je gradivo (elaborati) odvojeno od kartografskoga. U skladu s time, za francuskanski katastar u arhivu postoje dva inventara, Catasto Franceschino – elaborati cadastali i Catasto Franceschino – mappe.

Elaborati sadržavaju opis granica katastarske općine (descrizione confini), upisnik čestica objekata i zemljišta (protocolli particelle fondi ed edifici con fogli intercalari), abecedni popis posjednika (elenco alfabetico dei proprietari dei fondi ed edifici), gospodarski opis općine (operati d' estimo), te reklamacije građana i odgovore na reklamacije (reclami).

Unutar kartografskog materijala evidentirane su četiri vrste karata: a) mappe originali (izvorni obojeni rukopisni primjerci prve izmjere, ponegdje je u njih ucrtna i reambulacija), b) mappe di I rivelamento (litografirane kopije prve izmjere u boji), c) mappe di II rivelamento (litografirane crno-bijele kopije), d) skizze preparatpre (probni otisci crno-bijelih litografija).

Dakle, 1954. Hrvatskoj je vraćen tek malen dio katastarske dokumentacije Istre. Pri tome valja napomenuti da se temeljem Ugovora o miru između FNRJ i Italije od 10. veljače 1947. (čl. I priloga XIV), te Uredbe o ratifikaciji sporazuma između FNRJ i Italije (čl. 2, 6, 7 i prilog od čl. 7), Republika Italija obvezala da će u najkraćem mogućem roku vratiti svo arhivsko gradivo koje se odnosi na hrvatski državni teritorij, a koje ima državno-pravnu, kulturnu ili povijesnu vrijednost. Kako je arhivsko gradivo katastra najviše državne važnosti, te je kao takvo posebno navedeno u popisu gradiva koje podliježe Ugovoru, Italija je bila dužna spomenuto gradivo vratiti Republici Hrvatskoj.

Katastarsko gradivo koje se čuva u Archivio di Stato di Trieste nije samo vrijedan dio naše kulturne baštine, već važan državno-pravni dokument. Ono sadrži opise općinskih granica, a za pogranične općine to je opis državne granice. Elaborati sadrže obilje podataka o topografiji, stanovništvu, gospodarstvu te općem razvoju naših naselja. Upisnici čestica dokaz su vlasništva i života naših građana na tom području. Katastarske su karte važan dokument o razvoju našeg državnoga prostora, a obilje toponomastičkog materijala neprocjenjivo je jezično blago. Zbog svega navedenoga, vraćanje toga arhivskog gradiva u posjed Republike Hrvatske bilo bi od prvo-razredne važnosti.

LITERATURA:

- Božičnik, M. (1978): Povodom 160. obljetnice katastarske izmjere u Hrvatskoj. Geodetski list br. 10–12, str. 283–300.
- Božičnik, M. (1981): Jučer, danas, sutra katastarske izmjere i katastra zemljišta u SR Hrvatskoj. Geodetski list br. 7–9, 10–12, str. 183–194, 295–304.
- Božičnik, M. (1991): Izvornici za sastavljanje hrvatske geodetske monografije. Geodetski list br. 4–6, str. 165–177.
- Butorac, I. (1997): 113 godina katastarskog ureda u Splitu. Zbornik Prvog hrvatskog kongresa o katastru 19–21. veljače 1997., Hrvatsko geodetsko društvo, Zagreb, str. 141–154
- Ivanišević, S. (1949): Inventar Arhiva mapa za Dalmaciju, rukopis, Split.
- Piplović, S. (1992) (urednik): Blago Hrvatske iz Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju. Povijesni arhiv Split, Split.
- Slukan, M. (1997): Katastarsko blago u arhivima Hrvatske. Zbornik Prvog hrvatskog kongresa o katastru 19–21. veljače 1997., Hrvatsko geodetsko društvo, Zagreb, str. 95–100
- Tomić, M. (1951): Arhiv mapa i katastarskih operata u Splitu. Geodetski list br. 4–9, str. 153–157.
- Guida Generale degli Archivi di Stato Italiani. Ministero per i Beni Culturali e Ambientali, Ufficio Centrale per i Beni Archivistici, Roma 1994, str. 787–788
- Ugovor o miru s Italijom zaključen i potpisan u Parizu 10. februara 1947. između sila savezničkih i udruženih i Italije. Međunarodni ugovori Federativne Narodne Republike Jugoslavije, sveska 4 za 1947. godinu
- Uredba o ratifikaciji Sporazuma između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Italijanske Republike o podjeli arhiva i dokumenata administrativne prirode ili od historiskog interesa, Narodne novine od 20 juna 1956.

Mirela Slukan

GIS DOGAĐAJI – GIS PODRŠKA PRI ODLUČIVANJU

GIS događaji i GIS workshop *GIS podrška pri odlučivanju* održani su u sklopu 8. međunarodnog simpozija Informatički sustavi IS '97 od 24. do 26. rujna 1997. na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu.

Organizator GIS workshopa *GIS podrška pri odlučivanju* bio je specijalist GIS-a Mirko Husak, dipl. ing. iz Varaždina. Programsku podršku je osiguralo poduzeće System 3D d.o.o. iz Čakovca, a voditelj workshopa je bio Domagoj Čulinović, dipl. ing. Pokrovitelj GIS događaja bila je GIS udruga Hrvatske informatičke zajednice (HIZ).

Uz workshop organizirani su i brojni popratni GIS događaji:

PROMOCIJA KNJIGE:

Grupa autora: GIS u Hrvatskoj

Urednik: Davorin Kereković, prof.

POZVANO PREDAVANJE:

prof.dr.sc. Teodor Fiedler, Geodetski fakultet u Zagrebu, Zagreb:

GIS/LIS – TOOL FOR THE DECISION MAKING

STRUČNO PREDAVANJE:

Mag. Matjaž Ivačić, dipl. ing., Ministarstvo za okolje in prostor, Ljubljana, Slovenija:

GIS TECHNOLOGY AND PHYSICAL PLANNING ON THE NATIONAL LEVEL

PREZENTACIJE GIS PROJEKATA:

GISdata, Zagreb: GIS Međimurja; GIS gigant plakata; *System 3D*, Domagoj Čulinović: *Zavod za fotogrametriju*, Zagreb, Robert Paj: GIS Republike Hrvatske; *TEB inženjering*, Zagreb: GIS Hrvatske ceste